

Urbán József

Bulányi György piarista, az elég jó ember

Van valamiféle feszültség, vagy inkább így mondom: megoldandó feladatot jelent a piarista számára harmóniát találni a piaristaság különféle összetevői között. Mire is gondolok, amikor összetevőket említek? Olyasmikre, mint tanárság, papság, szerzetesség.

Persze ha jobban belegondolunk, rögtön kiderül, hogy ezek önmagukban sem homogén vagy monolit valóságok, legalábbis manapság. Mert miben is áll papnak lenni? Mit jelent szerzetesnek lenni? Ki és milyen a tanár? Nincs ezekre a kérdésekre egységes, végleges, egyközpontú válasz. Ezek már önmagukban is – hát még együtt – feladatot jelentenek, vagyis ki kell őket alakítani, fel kell építeni őket, és belőlük egy életet.

Ezek mellé a feladatok mellé jönnek aztán még azok, hogy felnőtté válni, szülőnek – apának, anyának – lenni, társnak lenni, barátnek lenni. És most hirtelenében nem is tudom, hogy ezek között van-e a helye vagy egy külön csoportban annak, hogy hívőnek lenni, értelmet látni az életben, bizakodni.

Nagy dolog, ha valakinek az életében kívülről is látszódnak ezek az elemek. Úgy értem ezt, hogy ha a külső szemlélő számára is egyértelmű, hogy az illető tud ezekről a feladatokról, vállalja őket, küzd velük, akkor azért az elég jó.

Nem tökéletesnek kell lenni, nem teljesíteni, nem megoldani kell az étellel, az emberséggel járó feladatokat, hanem tudni róluk, vállalni őket, küzdeni velük. Ezt hívhatjuk úgy, hogy elég jó ember – az „elég jó szülő” terminus mintájára. Az ilyen ember mellett lehet növekedni, érlelődni; ezt jelenti az, hogy tanulhatni valakitől. Én Gyurka bácsit ilyennek láttam. És ha a piaristaságára gondolok, akkor különösen is tetszik az, hogy „elég jó ember” volt. És ezért „elég jó piarista” is volt.

Mostanában valahogy fontosnak tartom hangsúlyozni azt, hogy nem volt tökéletes. Más szóval, hogy tévedett is, meg hogy voltak hiányosságai. Azt hiszem, van értelme egy-egy konkrét témában így is megfogalmazni az „elég jó emberséget”. Azért tartom ezt fontosnak, mert az a tér, amelyet az elég jó ember megnyit maga körül, így lesz valóban tágas.

Gyurka bácsi közelében tér nyílt számunkra, és itt-ott az is érzékelhető volt, hogy vannak akadályok, vannak „elakadások”, vakfoltok, hiányosságok, tévedések. Az egyik ilyen akarom most legalább megemlíteni, és az eddigiek alapján talán érthető már, hogy miért. Azért, mert azok számára, akik tanítójuknak tekintik – köztük a magam számára is –, szabaddá és tágassá akarom tenni azt a teret, amelyet Gyurka bácsi meg akart teremteni, és sikerrel meg is nyitott maga körül.

Többször hallottam Gyurka bácsitól a „steril misztika” kifejezést, ahol a steril jelző – a jelzők természetének megfelelően – kétféleképpen működhetett. Állíthatta azt, hogy mindenféle misztika steril, és állíthatta azt is, hogy ilyen is van. Nem pontosan tudom, hogy Gyurka bácsi melyik jelentést szándékolta. Mintha egy kicsit hangulatfüggő is lett volna ez.

A steril – akármelyik változatban működik is jelző – a terméketlenséget, az öncélúságot, a tetté nem válást jelenti. Zavarni ez zavarta. Nem a misztikától irtózott, hanem a megideologizált és igazoltnak vélt tehetetlenkedéstől és tétlenségtől. Kevés dologgal lehetett annyira felbőszíteni, mint ezzel.

Ezzel a fajta misztikával rokonnak élhette meg a teológiát. Úgy értem ezt, hogy az a fajta teológia, amelyet még tanulmányaiból diákként, teológushallgatóként ismert, ugyanilyen benyomást tehetett rá. Olyan teológiáról volt tapasztalata, amelyet – ha ezt kifejezetten így nem mondta is – szintén sterilnek érzett. Ő még bőven abban az időben tanult teológiát, amikor az egyetemi szintű teológiaoktatás latinul folyt, és minden kérdés megválaszoltnak tűnt. Latin – vagyis idegen, ráadásul holt – nyelvű és zárt rendszer volt ez. A *nouvelle théologie* képviselői bár már pont nem kortársai, de még tanárai sem lehettek. A latin nyelven történő tanulásról pedig érdemes meghallgatni azoknak a beszámolóját, akiknek ez megadatott. A szavaikból dicsekvés árad, mint akik egy háború megpróbáltatásait állták ki, de ami elének tárul, az nem a középkori lovagok hőstetteit idézi, hanem sokkal inkább a lövészárokból didergő besorozott civilek gyötrelmeit. Túléltek, kibírtuk – ezt hallok ki ezekből a beszámolókból többnyire. De soha egy jó, találó, emlékeztető latin kifejezés, amelyet kincsként őriznének a szívükben! Mintha Gyurka bácsinak ehhez képest a teológiához képest élettel és erővel teli élményt adott volna olyanokat olvasni, akik inkább a köznapi emberi tapasztalatokból indultak ki, illetve Jézusról szólva az evangéliumokban – kivált a szinoptikusokéban – találtak fontos, elevenítő forrásokat.

A hangsúlyos, a jelentős különbség – hadd pontosítsam ezt! – nem egy elméleti és egy gyakorlatiasabb megközelítésmód között van. A különbség abban áll, hogy melyik ad életet. Nem volt Gyurka bácsi misztika- és teológiaellenes, hanem érhető módon ott táborozott le, annál a misztikánál és teológiánál, amely életet adott neki.

Ez önmagában véve – ahogy ezt előbb mondtuk is – érthető és természetes. Nehézség vagy „baj” ott lesz, ha valaki tagadja a másféle megoldásokat, és vitatja, hogy más módjai is lennének az életforrásokkal való erőt adó találkozásnak. Amikor tagadunk, amikor nemet mondunk, körültekintőnek kell lennünk. Vitatni valaminek az érvényességét a melléfogás és tévedés komoly kockázatát hordozza. Jól megválogatott szavakkal és főleg nagyon pontosan, általában csak kis területre célozva szabad nemet mondani valamire, aminek az érvényét kétségbe vonjuk.

Mintha Gyurka bácsi ezzel kapcsolatban két ponton is hibázott volna. Az egyik a Szent Pál-értelmezés, a másik az ószövetségi könyvek jelentőségének viszonylagossá tétele, sőt elutasítása.

Állításom – ami jórészt hipotézis persze – kifejtéséhez Karl Barth egyik művéből szeretnék idézni, az apostoli hitvallásról írt *Dogmatik im Grundriss* című könyvből (Stuttgart, W. Kohlhammer, 1947): „A Jézus Krisztusról szóló üzenetnek semmi köze [...] a mítoszhoz. Már alakjában is különbözik attól abban, hogy a következő sajátos történelmi felfogást tartalmazza: egy történelmi emberről mondatik ki az, hogy a létében történt meg, hogy az Isten emberré vált, hogy tehát

az ő léte azonos volt az Isten létével. A keresztény üzenet teljes egészében történelmi üzenet. És csak ha együtt látjuk ezt, az örökkévalóságot és vele együtt az időt, Istent és vele együtt az embert, csak akkor fogjuk fel, mit is mond ki a Jézus Krisztus név. Jézus Krisztus az Isten és ember közötti szövetség valósága. Csak akkor, amikor Jézus Krisztusra tekintünk, jövőnk ahhoz, hogy a [hitvallás] első cikkelye értelmében a magasságokban lakozó Istenről beszéljünk, mivel mi az embert ismerjük meg, aki szövetségben áll ezzel az Istennel: a maga konkrét alakjában, mint ez az ember. És amikor a hitvallás harmadik cikkelyében az emberben lakozó Istenről beszélhetünk és hallhatunk, arról az Istenről, aki velünk együtt és bennünk cselekszik, akkor ez önmagában véve lehetne valamiféle ideológia, körülírása az emberi lelkesülésnek, eltúlzott elképzelés az ember benső világának jelentőségéről annak hevületeivel és élményeivel, kivetítése annak, ami bennünk, emberekben zajlik, egy olyan képzelt istenség magaslatába, akit Szentléleknek nevezünk. Amikor azonban arra a szövetségre tekintünk, amelyet Isten velünk, emberekkel valóban megkötött, akkor megértjük, hogy ezzel nem így van. A magasságokban levő Isten valóban közel van hozzánk, a mélységben élő emberekhez. Isten jelen van. Bizhatunk abban, hogy beszélhetünk a Szentlélek valóságáról, látva azt az Isten és ember közötti szövetséget, amelyben Isten emberré lett, ebben az Egyvalakiben, aki mindenki Másért érvényes” (88-89).

Gyurka bácsi nagyon érzékeny volt arra a veszélyre, amelyet Barth is említ. Ez volt az a zavaros entuziazmus, amit nagyon nem bírt. Alighanem már a stílusa miatt sem szívelte, de aztán teológiai szempontból lényegében ugyanazok a fenntartások élhettek benne, mint amelyeket Barth felsorol.

Nekem az a gyanúm, hogy Pált ilyen obskúrus teológiájú valakinek tartotta, és ezért nem bízott meg benne. Hozzá, Pálhoz képest az evangéliumok pontosan azt a történelmi hús-vér ember Jézust állították elé, akivel nemcsak hogy tudott mit kezdeni, hanem akihez misztikusan vonzódott.

Az előbbi Barth-idézetből is láthatjuk, hogy ennek a Gyurka bácsira jellemző hozzáállásnak van teológiai jelentősége. Hiba ott lehet benne, ahol tagad, ahol elvitat valamit. Ott eshet tévedésbe, amikor azt állítja, hogy Pált nem ez az ember Jézusban történelmileg is megjelenő Lélek lelkesítette.

Az a hipotézisem, hogy Gyurka bácsit a Pál-értelmezésben nagymértékben segítette volna egy olyan fajta teológiáról szerzett tapasztalat, amelyet nyugodtan nevezhetünk misztikusnak.

Mit is értek misztikus teológián? Hadd idézzem ennek kifejtéséhez a volt canterburyi érseknek, Rowan Williamsnek egy előadását, amelyet az Eduard Schillebeeckx-sorozat soros előadójaként tartott 2013-ban (vö. <http://www.ru.nl/english/@878610/pagina> és a YouTube-on: <https://www.youtube.com/watch?v=eMinWU2OmIo>). Williams az előadásban a természetes teológiáról beszélt, de amit a természetes teológiáról állít, az igaz a teológiáról általában. Többek között ezt mondta: „A teológia „nem annyira érvelés, hanem inkább gyakorlat, valami, amit a szavainkkal teszünk”. Ez a fajta teológia „sokkal kevésbé egyfajta meggyőzés, mint inkább valamiféle spirituális fegyelem”. Ennek a teológiának az érdekében a teendők „nem annyira az érvelésről szól, hanem sokkal inkább egyfajta gyakorlatról a szavainkkal és a szavainkban, nyomás alá helyezni őket, amíg a kérdéseink újra nem kereteződnek, újra nem szerveződnek, új alakot nem öltenek” (vö. 37:15-40:00).

Ez a nyomás alá helyezés, amelyet Williams említ, nem más, mint egy olyan pontig vinni a szavainkat, a nyelvet, a gondolkodást, amikor már valamiképpen a saját határaihoz érkezük.

„A nyelvünk akkor válik »vallásossá/vallásivá«, amikor a leginkább nyomás alá helyeződik. Akkor, amikor az, amit tesz, mond, kifejez vagy megtestesít, egyfajta elengedés annak a felismerésnek a nyomása alatt, hogy beszédmodot [discourse] kell váltanunk, hogy a kérdéseink nem működnek. Elengedjük, és feltesszük a kérdést – kérdezzünk, nem pedig válaszokat adunk! –: »Vannak más módjai a beszélésnek vagy a látásnak vagy a létezésnek?»» (<http://jasongoroncy.com/2014/04/10/religious-language-under-pressure-rowan-williams-edward-schillebeeckx-lecture/>).

Példaként a zen buddhizmus egyik fajtáját említi Williams, ahol koanokat kell mondani és elmélkedni róluk, azzal a céllal, hogy „lebontsuk azokat a fogalmainkat, amelyekkel nekiindultunk, amíg meg nem látjuk az egymásra utaltság mindent átfogó mintázatát. Amikor azt gondoljuk, hogy már nem tudunk tovább gondolkodni, amikor azzal együtt ülünk, amit nem tudunk az irányításunk alá vonni, amíg be nem látjuk, hogy téves kérdésekkel indultunk neki” (<http://www.ru.nl/sp/english/review/review-2013/2013/religious-language/more/verslag-religious/>).

A teológia tud olyan ponttá válni, ahol megtörténik ez az elengedés. Van olyan teológia, amely elvisz ehhez a ponthoz. A magam részéről azt az állítást is megkockáztatom, hogy az ilyenfajta teológiának van értelme.

Az a hipotézisem, hogy Gyurka bácsinak nem volt ilyen teológiáról élménye.

Olyan teológiáról volt élménye – arról pedig untig, szó szerint –, amely Williams szavai szerint „annak a veszélyével jár, hogy elveszíti a kapcsolatot a titokkal” (uo.). A közösségeink „belső használatra szánt” szavai, a katekizmus nyelvezete ilyen zárt, megjósolható, ellenőrizhető, unalmas lesz. Ehhez képest felvillanyozó, izgalmas és étellel teli a hús-vér Jézus – ráadásul a saját tapasztalataink felől is elérhető – emberi világába belépni – úgy, ahogy azt sok teológia ígéri, köztük főként az úgynevezett „liberális” teológiák, amelyek pontosan ezt a zártságot akarták levetni, ettől akartak szabadok lenni. Ezek Gyurka bácsit is megmozgathatták. Innen viszont, ezektől a teológiáktól nem könnyen, nem egyértelműen nyílik út Pálhoz, Pál tapasztalataihoz, Pál teológiájához.

Pedig Pál – én így látom – nagyon is tudott annak a határhelyzetnek az élményéről, ahol a nyelv „nyomás alá helyeződik”, ahol az elengedés a teendő. Pál nem obskúrus volt, hanem alighanem ilyen szemlélődőima-tapasztalatai voltak. Teológiájában pedig ezeket a tapasztalatokat akarta szóba hozni. Akárcsak Jézus.

Egy másik izgalmas pont, ahol Gyurka bácsit megtévesztette a teológiai érzéke, az Ószövetség jelentőségének és érvényességének a megkérdőjelezése. Azért is különös ez, mert így olyasmit tagadott és vitatott, ami egyébként fontos volt neki teológiai és spirituális értelemben. Hadd fejtsem ki röviden, hogy mire is gondolok! Ismét Karl Barthot idézem.

Barth a következőt állítja: „Izrael semmi Jézus Krisztus nélkül, de rögtön azt is kell mondanunk: Jézus Krisztus nem lenne Jézus Krisztus Izrael nélkül” (96). Majd ezt az állítást a

következőképpen magyarázza: „Izrael népe, az Ószövetség népe az a nép, amellyel Isten szövetséget kötött, olyan szövetséget, amely a nép történelme során új meg új alakokban ismétlődött. Itt, Izraelben van ennek az Isten és ember közötti szövetség fogalmának a helye és tere. Mivel és amennyiben Istennek az emberrel kötött szövetsége egyszer s mindenkorra Istennek az Izrael népével kötött szövetsége, ezért más ez, mint egy filozófiai idea, egy általános emberi elképzelés. [...] Amikor elismerjük, hogy a keresztény hit és a keresztény üzenet minden embernek szól, [...] akkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az általános, az egyetemes, az egész világot, minden embert átfogó igazság útja a részlegesség útja, amelyen Isten a maga különös és nagyon is önkényesnek tetsző módján Ábrahám, Izsák és Jákob Istene. [...] Ha valaki keresztényként úgy vélné, hogy az egyháznak és a zsinagógának többé nincs közük egymáshoz, akkor éppenséggel minden elveszne. Ahol pedig végrehajtották a közösség és a zsidó nép elszakítását, ott az pontosan a keresztény közösségen bosszulta meg magát. Isten kinyilatkoztatásának egész valósága van titokban megtagadva, és ezért nem hiányozhatott az sem, hogy ott a filozófia és az ideológia kerekedett felül, és egy görög vagy germán vagy bármilyen szabadon választott módon kialakított kereszténységet találtak ki maguknak” (96-97).

Vagyis Barth szerint az Ószövetség egyszer s mindenkorra szóló érvényessége és jelentősége pontosan azért izgalmas, mert ez és így határolja el az entuziaszta, obskúrus, az emberi lélek belső felkavarodásaiból származó és projekciókból álló „lelkiségtől” a Lélek bennünk, hús-vér emberekben és a történelmünkben megjelenő és hatékony megtapasztalását és működését. Gyurka bácsi számára nemcsak a kettő elvi megkülönböztetése volt fontos, hanem az utóbbi gyakorlati megélése is.

De éppen ezért volt tévedés a részéről, amikor tagadta és vitatta az Ószövetség érvényét. Sőt, nemcsak tévedés volt ez, hanem jelentős önellentmondás is. Olyasmit tagadott, ami ugyanakkor fontos volt neki. Hogy miért, arra csak feltételezéseink lehetnek.

Az én feltételezésem az, hogy ezek az önellentmondásokhoz vezető tagadások és visszautasítások – a Pálé és az Ószövetségé – onnan erednek, hogy Gyurka bácsinak nem volt tapasztalata a fentebbi értelemben vett misztikus teológiáról és a csendes, szemlélődő imáról. Hadd hangsúlyozzam: nem azt állítom, hogy ne lettek volna misztikus tapasztalatai, hanem azt, hogy ugyanezt nem találta meg teológusoknál, és nem volt reflektált és szóba hozott tapasztalata arról sem, hogy a szemlélődő imában ugyanez történik.

Pál, akárcsak Jézus, imádságos ember volt, és ezért – akárcsak Jézusnak – fontos imatapasztalatai voltak. Fontosak azok a tapasztalatai – Istenről, emberről, önmagáról –, amelyeket az imádságban szerzett. Ezek nélkül nem lehet megérteni a mondanivalóját. Ahogy egyébként a Jézusét sem.

Továbbá azt is fontosnak tartom, hogy Pál imádságos emberként fölléphet olyan tapasztalatok tanítójaként, amelyek nem biztos, hogy világosan és elérhető módon megőrződtek a Jézusról szóló tanúságtételekben, és amelyek éppen ezért valamiképpen új mozzanatként gazdagítják az Istenről szóló keresztény tanítást. Ezért lehetnek és vannak is Jézus mellett más tanítóink is: Pál, Ágoston, Órigenész, Aquinói Tamás, Eduard Schillebeeckx, Karl Rahner, Hans Urs von Balthasar, Henri de Lubac, Bulányi György és még jó néhányan.

Az Ószövetség is – ahogy láthattuk korábban – nem más, mint Izrael Isten-tapasztalatának lenyomata. Olyan szavak és szövegek együttese az Ószövetség, amelyeken keresztül ez az Isten-tapasztalat válik hozzáférhetővé, és amely Isten-tapasztalat nélkülözhetetlen Jézus megértéséhez, hiszen Jézus saját Isten-tapasztalata ezeket feltételezi. Akikhez az Ószövetségben hozzáférhető Isten-tapasztalás kötődik, azok Jézus tanítói – „elég jó” tanítói.

Keresztényként, Jézus tanítványaként nem vagyunk arra kötelezve, hogy egyetlen forrásból, a názáreti Jézustól eredeztessünk minden Isten-tapasztalatot. Hitünk szerint Jézus középpont, egy közösség, végső soron az emberiség közösségének középpontja. Jézus szavai ebben a közösségben válnak érthetővé, és a közösség tagjainak tapasztalatai Jézus szavaival összefüggésben nyernek értelmet. Éppen ez az evangélium.

Jézus szájába adja János ezeket a szavakat: „Aki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék, aki hisz bennem: belsejéből, az Írás szava szerint, élő víz folyói fakadnak” (Jn 7,37-38). Majd hozzáteszi: „Ezt a Lélekről mondta, amelyben a benne hívők részesülnek” (39).

A bennünk élő Lélek – Isten Lelke, Jézus Lelke – új tapasztalatokkal gazdagítja rajtunk keresztül az egyházat, illetve az emberiség nagy családját. Nem vagyunk fölöslegesek, egyikünk sem tucatpéldány, nem is valami rajtunk kívül létező, örök és egyetemes emberi újabb megvalósulása. Egyedek, egyediek, unikálisak vagyunk, és a teljességhez mindegyikünkre szükség van. Nem igazán tudok elképzelni ennél fontosabb üzenetet a mai ember számára, aki a hétmilliárdnyi emberiség egyikeként könnyen érezheti úgy, hogy jelentéktelen és teljes mértékben fölösleges.

Jézus is újra meg újra visszavonul imádkozni. Magányos, csöndes ima ez. Olyan fajta ima, amely az elcsöndesedés útján pontosan a fentebb említett elengedés-tapasztalathoz, a nyelv nyomás alá helyezéséhez, az Isten feletti ellenőrzés feladásához vezet el.

A korai szerzetesek ugyanezt a határhelyzetet keresték, és ugyanezzel a szándékkal.

Kalazanci Szent József a maga közösségét, sok-sok keresés után, ebbe a hagyományba, a szerzetesi hagyományba oltotta bele. Éppen ezért minden piaristában ott munkál – akármennyi idő után képes is napirendre venni – az ebből a tényből, a piarista szerzetességéből következő teendő: lemondani az irányításról, elengedni a kézben tartás igényét, átengedni a kontrollt Istennek.

Gyurka bácsi ezt a feladatot nem a teológiájában hajtotta végre, és talán nem is a kifejezett imagyakorlataiban. Az életében nézett szembe vele: a közösség szervezéssel járó állandó küzdelemben; a saját akarataról és elképzeléseiről való lemondások során; a szabadságtól való megfosztásban; az élete végén rátörő betegséggel és gyengeséggel, amikor nem volt ép lába és keze, amikor teljes mértékben másokra volt utalva; a beszélgetésekben, amikor minden figyelmével a másik felé fordult; a másokért élésében. Az élete, a hétköznapijai adják ki ezt a jézusi mintát, a Lélek mintáját.

Hittani művei és írásai nyitottak arra a misztikus teológiára, amelyet korábban említettem. Nyitottak, azaz nincsenek ellentétben vele, és azon a ponton, ahol megkísérlik megérteni a

szenvédést, a keresztet, ott érintkeznek is vele. Nem tudom pontosan, hogy a teológiájában, a gondolkodásában mert-e, akart-e tovább menni. Az életében azonban megtette.

Izgalmas és kiemelendő, hogy a kérdései arról tanúskodnak, tudott róla, hogy van valami a teológiában, a szemlélődő imában, ami kicsit idegen neki. Ezért kérdezett rájuk. Nem feltétlenül kérdések formájában, hanem a vitatás, a megkérdőjelezés formájában is. Ez az a pont, ahol – ahogy fentebb említettem – nehéz pontosnak lenni, és nem tagadni olyasmit, amit nem érdemes. Most azonban azt akarom hangsúlyozni, hogy kevés ember rendelkezik azzal a tulajdonsággal, hogy merje szóba hozni, ami zavarja. Gyurka bácsi föltette a kérdéseit. Meg tudta érezni, hogy mi a kérdéses, érezte és nem nyomta el magában, hogy van kérdése. Sokan pontosan erre vagyunk képtelenek. Azért nem kérdezőnk, és azért nem feszegetünk kérdéseket, mert valami miatt föl sem tesszük őket: nem tudnak kérdéssé válni bennünk, mert nem merjük hagyni kérdéssé sűrűsödni őket magunkban.

Gyurka bácsi nem egyszer úgy ment neki ügyeknek, hogy állított: nem kérdezett. De érzésem szerint ezeket nem szabad „at face value” venni. Sokkal inkább portyák, kérdéseket fölvetni akaró kalandok ezek, mint véglegesnek, pláne lezártnak szánt állítások. Olyan, mint amikor az ember egy beszélgetésben nekiindul egy mondatnak, és nem tudja, merre kanyarodik majd, nem tudja azt sem, sikeres lesz-e, sikerül-e azt mondania majd, amit szeretne. De mindegy, vállalja, mert majd hozzáteszi a másik meg a harmadik is a maga gondolatát.

Misztikáról beszéltem itt, hipotézist adtam elő, a nyomás alá helyezett emberi nyelvet emlegettem, meg a szemlélődő imát. Azt hiszem, azt keresem én is, ami éltet, ami életet és erőt ad, ahogy Gyurka bácsi is ezt kereste. Hadd zárjam az alábbi levél-verssel, amelyet 2009 karácsonyán kaptam tőle, miután ő húzott ki karácsonyra.

Ez a vers számomra összefoglalja azt, amilyennek megismertem őt: „elég jó” embernek, „elég jó” piaristának. Így él a szívemben, és így szeretném megőrizni az emlékét az utánunk jövők számára.

Bulányi György: Kísérő levél

*Rám esett a sor, a sors... s
Nem illik adni ajándokot
Csak úgy, szárazon.*

*Kellene verset írni hozzá, szívből
Jövőt s elméset, olyan Arany
Jánoshoz és Sinkához illőt.*

*De nem tudok, s hiába tördelem
sorokra szövegem, attól még nem
lesz szabadvers sem az énekem.*

*Igazi versre eddig még
Csak Kaifás ihletett, s Téged az
Eszem máshová sorol s ítél.*

*Kivárom tehát az időt, amikor
Szívem Érted majd lángra gyúl,
S a múzsám majd verset sikolt.*

*Marad tehát a próza, mire
89. éve küszöbén képes-e
A magyar-szak fáradt igrice?*

*Nem tud szegény, már olyat
sem, mert prózához is kell azért
Valami s némi gondolat.*

*S az elmúlt reggelen elmondtam,
mit nem mondhatok el én soha:
nem lépek tanszékre professzornak.*

*Így hát fogadd, mit megírtam
Jó negyven éve, s hat vastag
kötetben. Kiadó? Szamizdat.*

*Ráadásul még a végtelen Napló
91. füzetét is, mely csak az elmúlt
Napokban hagyta el a sajtót.*

*Sokat találsz majd benne,
Botrányosat. De bízom Benned:
Nem botránkozol, hiszen ismered,*

*Akitől, amíg él, csak olyan telik,
Amit ajkára ad egyetlen
Szerelme, a Názáreti.*

*Vége, vége, nincs tovább,
Megizzadt, s koszorús homlokát
Megtörölheti s Pegazust is, a lovát.*